

Уманський національний
університет садівництва

Факультет економіки і
підприємництва

Кафедра економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Стратегія сталого розвитку»

Рівень вищої освіти:	<u>другий (магістерський)</u>
Спеціальність:	<u>051 Економіка</u>
Освітня програма:	<u>Економіка</u>
Навчальний рік, семестр:	<u>2022-2023 н.р., семестр 1</u>
Курс (рік навчання)	<u>1 (1)</u>
Форма навчання:	<u>денна</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>3,5</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>обов'язкова</u>

Лектор курсу	Руслан Мудрак
Профайл лектора	https://ket.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobotniki/mudrak-ruslan-petrovich.html
Контактна інформація лектора (e-mail)	mrp1974@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1336

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу	<ul style="list-style-type: none">➤ формування у майбутніх фахівців з бізнес-економіки сучасного мислення на засадах концепції сталого розвитку суспільства та системи спеціальних знань у сфері прийняття управлінських рішень, набуття практичних умінь та навичок з організації та управління з використанням системного підходу та урахуванням наслідків діяльності по відношенню до довкілля та якості життя. А також просування суспільства на шляху сталого розвитку та забезпечення безпечних умов існування людства в майбутньому.
Завдання курсу	<ul style="list-style-type: none">➤ ознайомити студентів з передумовами та необхідністю переходу суспільства на засади сталого розвитку;➤ розглянути взаємозв'язок між економічним зростанням і сталим розвитком;➤ описати основні екологічні проблеми та висвітлити актуальність та пріоритети екологічно збалансованого розвитку;➤ дати поняття людського розвитку як головного чинника і показника суспільного прогресу та його місце у соціальній підсистемі сталого розвитку;➤ проаналізувати соціо-економіко-екологічну систему як сукупність соціальної, економічної, екологічної підсистем, гармонійно об'єднаних у ціле, що породжує нову якість – сталий розвиток;➤ розглянути концепцію сталого розвитку України.➤ набуття студентами навичок та умінь самостійно вирішувати певні практичні питання з урахуванням впливу наслідків діяльності для сталого розвитку економіки;➤ вміння визначати проблеми, які стоять перед суспільством і які можуть бути вирішені шляхом використання та додержання принципів сталого розвитку економіки;➤ оцінювати фактори, що впливають на сталий розвиток економіки на різних рівнях;➤ набути знання та вміння використовувати принципи сталого розвитку для сталого розвитку аграрної сфери економіки.
Компетентності	<ul style="list-style-type: none">➤ здатність генерувати нові ідеї (креативність);➤ здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;➤ здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);➤ здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку;➤ здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем;➤ здатність визначати та розв'язувати економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері агробізнесу в контексті сталого розвитку суспільства.
Програмні результати навчання	<ul style="list-style-type: none">➤ формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем;➤ розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень;➤ визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів;➤ розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем;➤ формулювати, аналізувати та приймати ефективні рішення у сфері агробізнесу в контексті сталого розвитку суспільства.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції / практичні (семинарські, лабораторні))	Зміст тем курсу	Завдання	Оцінювання (балів)	Залучені стейкхолдери (спільне проведення аудиту. заняття)
Модуль 1					
Тема1. Глобалізаційні виклики та необхідність переходу суспільства до концепції сталого розвитку	2/2	Сутність глобалізації, її ефекти, етапи, її позитивні та негативні наслідки, економічна та культурна глобалізація. Глобальні проблеми: сутність, причини виникнення, класифікація, економічні аспекти, можливості та способи розв'язання. Положення «Порядку денного на 21 століття». Глобалізаційні процеси та їх вплив на соціально-економічний розвиток України. Необхідність переходу до Стратегії сталого розвитку суспільства.	Опрацювання лекційного матеріалу. Розкриття змісту пунктів плану семінарського заняття. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Презентація реферату.	6	-
Topic 2. The concept of sustainable development*	2**/4	The history of the formation of the concept of sustainable development of society. The role of the UN in defining the principles of sustainable development. Conceptual essence of sustainable development. Basic concepts and definitions of sustainable development. Key points of the concept of sustainable development. Institutional support of the concept of sustainable development.	Processing of lecture material. Disclosure of the content of the points of the seminar lesson plan. Answers to thematic questions and tasks. Performance of test tasks. Presentation of the abstract.	11	-
Тема 3. Цілі сталого розвитку	2/4	Цілі сталого розвитку людства. Індикатори та індекси сталого розвитку. Взаємозв'язок індикаторів сталого розвитку із системою показників Цілей розвитку тисячоліття та системою індикаторів Європейського союзу. Поняття моніторингу сталого розвитку, його мета та об'єкт.	Опрацювання лекційного матеріалу. Розкриття змісту пунктів плану семінарського заняття. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Презентація реферату.	11	-
Тема 4. Стратегія сталого розвитку України	2/4	Стратегічне бачення сталого розвитку України. Керівні принципи Стратегії сталого розвитку України. Національні цілі сталого розвитку України. Впровадження Стратегії сталого розвитку України. Ключові цільові показники впровадження Стратегії сталого розвитку України. Особливості формування стратегій сталого розвитку на регіональному та місцевому рівнях.	Опрацювання лекційного матеріалу. Розкриття змісту пунктів плану семінарського заняття. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Презентація реферату.	11	-
Модульний контроль			Проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	11	x
Модуль 2					
Тема 5. Економічна складова сталого розвитку	2/4	Економічне зростання і сталий розвиток. Економічні умови збалансованого розвитку територій. Оцінювання конкурентоспроможності та економічної безпеки територій. Стратегічні засади інвести-	Опрацювання лекційного матеріалу. Розкриття змісту пунктів плану семінарського заняття. Відповіді на тематичні запитання та	11	-

		ційного забезпечення сталого розвитку. Оцінювання економічних індикаторів сталого розвитку. Рациональне використання природних ресурсів. Висока ресурсо- та енергоємність української економіки як загроза сталості розвитку. Економічний механізм раціонального природокористування. Шляхи та засоби реалізації державної політики сталого розвитку в економічній та фінансовій сферах.	завдання. Виконання тестових завдань. Презентація реферату.		
Тема 6. Екологічна складова сталого розвитку	2/4	Екологічна криза. Сталій розвиток та міжнародна екологічна політика. Сталій розвиток природно-ресурсного потенціалу. Інституційні детермінанти забезпечення екологічного вектору сталого розвитку територій. Міжнародна та національна екологічна політика і сталій розвиток територій. Природно-техногенна та екологічної безпека сталого розвитку. Стратегічні завдання сталого розвитку України у сфері екологічно збалансованого розвитку економіки	Опрацювання лекційного матеріалу. Розкриття змісту пунктів плану семінарського заняття. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Презентація реферату.	11	-
Тема 7. Соціальна складова сталого розвитку	2/4	Стратегічні орієнтири соціальної складової сталого розвитку. Інституційні детермінанти забезпечення соціального вектору сталого розвитку. Здоров'я населення та якість життя. Поняття й сутність індексу людського розвитку. Розвиток громадянського суспільства	Опрацювання лекційного матеріалу. Розкриття змісту пунктів плану семінарського заняття. Відповіді на тематичні запитання та завдання. Виконання тестових завдань. Презентація реферату.	11	+
Тема 8. Сталій розвиток аграрної сфери України	2/2	Тенденції розвитку аграрної сфери економіки. Економічні аспекти сталого розвитку аграрної сфери економіки. Екологічні аспекти сталого розвитку аграрної сфери економіки. Соціальні аспекти сталого розвитку аграрної сфери економіки. Створення та реалізація Стратегії сталого розвитку аграрної сфери економіки.		6	-
Модульний контроль			Проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	11	x
Всього за два модулі				100	x
Всього за курс				100	x

* тема викладається англійською мовою

**залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю тощо).
Політика щодо академічної доброчесності	Під час підготовки рефератів (есе) та індивідуальних науково-дослідних завдань, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату
Політика щодо відвіду-	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнарод-

вання	не стажування) навчання може відбуватись індивідуально (за погодженням із деканом факультету)
--------------	---

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Денної форми

Кількість балів за зміст. модуль	ЗМ 1					ЗМ 2					Загальна сума балів 100
	50					50					
Тема	1	2	3	4	МК1	5	6	7	8	МК2	
Кількість балів за видами робіт:	6	11	11	11	11	11	11	11	6	11	
семінарські заняття	5	10	10	10		10	10	10	5		
реферат	1	1	1	1		1	1	1	1		

Заочної форми

Кількість балів за зміст. модуль	ЗМ 1					ЗМ 2					Загальна сума балів 100
	50					50					
Тема	1	2	3	4	МК1	6	7	8	9	МК2	
Кількість балів за видами робіт:	6	1	1	1	41	1	1	1	6	41	
семінарські заняття	5	-	-	-		-	-	-	5		
реферат	1	1	1	1		1	1	1	1		

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
90 – 100	A	зараховано	відмінно
82-89	B		добре
74-81	C		задовільно
64-73	D		
60-63	E		
35-59	FX	не зараховано	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Аналітичний звіт: Україна на шляху до стабільності та зростання. Режим доступу: http://newsep.com.ua/media/projects/1/file/New_Ukraine_book.pdf.
2. Боголюбов В.М. та ін С 77 Стратегія сталого розвитку: Підручник / [В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд]. За редакцією професора В.М.Боголюбова і. К.: ВЦ НУБПУ, 2018. 446 с
3. Боголюбов В.М., Прилипко В.А. Стратегія сталого розвитку: Навчальний посібник /. Херсон: Олді-плюс, 2010. 322 с.
4. Глобальні цілі сталого розвитку 2030. Режим доступу: [http://www.un.org.ua/images/documents/3615/цілі_web\(2\).pdf](http://www.un.org.ua/images/documents/3615/цілі_web(2).pdf).
5. Дейлі Г. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку / Дейлі Г.; [пер.з англ.]. К.: Інтелсфера, 2002. 312 с.
6. Караваєва Н. В., Карпан Р. В., Коцко Т. А. Сталий розвиток: еколого-економічна оптимізація територіально-виробничих систем: Навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2008. 384 с.
7. Клименко М.О. Стратегія сталого розвитку: навч. посіб./М.О. Клименко, Л.В. Клименко. Рівне: НУВГ, 2010.267 с.
8. Коломієць, Л. В. (2019). Стратегія сталого розвитку..
9. Коржнев М.М. Природно-ресурсні основи сталого розвитку. Київ: Вид. КНУ. 2001. 270 с.
10. Коротіч, Г. В. (2017). Філософія сталого розвитку просторових систем: навчальний посібник.
11. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б. Є. Патона. К.: Державна установа "Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України", 2012. 72 с.- URL:

http://ecos.kiev.ua/share/upload/Dopovid_nacionalna_paradygma_stalogo_rozvytku.pdf.

12. Основи стійкого розвитку: навчальний посібник / За заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 654 с.
13. Порядок денний на XXI століття : Програма дій ухвалена конференцією ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Саміт «Планета Земля», 1992 р.): Пер. з англ. 2-ге вид. К.: Інтелсфера, 2000. 360 с.
14. Садовенко А.П., Серета В.І., Масловська Л.Ц. Сталый розвиток суспільства: Навчальний посібник. / За ред. А.П. Садовенко, В.І. Серета, Л.Ц. Масловська. К: 2009. 239 с.
15. Садовенко, А., Масловська, Л., Серета, В., & Тимочко, Т. (2011). Сталый розвиток суспільства: навчальний посібник/А. Садовенко, Л. Масловська, В. Серета, Т. Тимочко.–2 вид.
16. Сприяння сталому розвитку в Україні / Міжнародний проект за ініціативи Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй та Агенції США з міжнародного розвитку. Режим доступу: <http://www.undpsust.kiev.ua/>.
17. Степаненко, А. В., & Дронова, О. Л. (2016). Кононенко ОЮ Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник/ОЮ Кононенко.К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. 109 с. ISBN 978-617-7069-33-0.
18. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
19. Стратегія сталого розвитку України до 2030 року [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/JH6YF00A>.
20. Форум по устойчивому развитию Украины. Режим доступу: <http://www.sustainable-cities.net.ua>.

Додаткова

1. Архітектоніка управління збалансованим розвитком національної економіки/ кол. моног. за ред. . Т.Л.Желюк. Тернопіль: Крок, 2017. 337с.
2. Бурляй А. П., Бурляй О.Л. Рябченко О. О. Роль сільських домогосподарств у сталому розвитку України. – Науковий збірник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». Випуск 18. Ужгород. 2018. С.58-63
3. Бурляй А., Рябченко О. Інституційні засади класифікації малих сільських господарств в Україні в контексті сталого розвитку. Збірник наукових праць Білоцерківського національного аграрного університету. Серія «Економіка та управління АПК». Біла церква, 2018. Випуск 1 (139). С.40-49.
4. Бурляй А.П. Організаційно-економічні засади екологізації аграрної сфери економіки України: монографія. Умань. Видавець «Сочінський М.М.», 2019. 348с.
5. Бурляй А.П. Оцінка впливу еколого-економічних чинників на розвиток сільського господарства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2019. 35. С.7-13. DOI: 10.32999/ksu2307-8030/2019-35-1. ISSN 2307-8030 (PRINT).
6. Бурляй А.П., Костюк В.С., Смолій Л.В., Осіпова А.А. СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. Умань, 2021. Вип. 98. Ч.2. С. 221-231. DOI 10.31395/2415-8240-2021-98-2-221-231.
7. Бурляй А.П., Лемещенко Н.М. Сталый розвиток сільського господарства: соціальний аспект [Електронний ресурс]. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2018. №6(17). С.476-486.
8. Гуроров О.І., Бурляй А.П. Науково-практичні підходи та напрями формування організаційно-економічного забезпечення екологізації сільського господарства України в умовах сталого розвитку. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія „Економічні науки”. № 1. 2021. С. 55-69. DOI: 10.31359/2312-3427-2021-1-55.
9. Згуровський М. З. Сталый розвиток регіонів України [Текст] / науковий керівник М. З. Згуровський. К.: НТУУ«КПІ», 2009. 197 с.
10. Зубець М.В. Екологія: критична. Голос України. 2008. № 109 (4359). С. 6.
11. Лемещенко Н.М., Бурляй О.Л., Бурляй А.П. Диверсифікація виробництва як напрям сталого розвитку сільськогосподарських підприємств Черкаської області. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. Умань, 2018. Вип.93. – Ч.2: Економічні науки. – С.114–131.
12. Мелаш, В. Д., Молодиченко, В. В., Гнатів, О. В., Вахняк, Н. В., Саєнко, Ю. О., & Варениченко, А. Б. (2017). Підготовка майбутніх педагогів до реалізації екологічної освіти для сталого розвитку: навчально-методичний посібник. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ педагогів ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВИТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, 250.

13. Мудрак Р.П. та ін. Сталій розвиток агропродовольчої системи України: суть та практичне значення [Сталій розвиток та безпека агропродовольчої сфери України в умовах глобалізаційних викликів: колективна монографія / Павлов О.І., Хвесик М.А., Юрчишин В.В., Непочатенко О.О., Нестерчук Ю.О. та ін.]; за ред. О.І. Павлова. Одеса: Астропринт, 2012. 760с.
14. Мудрак Р. П. Соціальна інфраструктура сільських територій. Вісник Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького. 2019. Випуск 1. Серія: Економічні науки. С. 11-19.
15. Мудрак Р. П. Сталій розвиток регіонального агропродовольчого виробництва в умовах зростання відкритості національної економіки. Український журнал прикладної економіки. 2019. Том 4. № 4. С. 320-327.
16. Мудрак Р. П. Підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських товаровиробників і розвиток кооперації. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2020. Випуск 97. Частина 2. С. 184-196.
17. Скудларські Я., Бурляй А.П., Мудрак Р.П., Смертенюк І.І. Напрями інноваційного розвитку сільського господарства в контексті кліматичних змін. Облік і фінанси. 2021. № 2(92). С. 136-146. DOI [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2021-2\(92\)-136-146](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2021-2(92)-136-146)
18. Nesterchuk Yu., Bechko P., Mudrak R., Sokoliuk S., Melnyk L. State tools for the development of entrepreneurial activity in the agrarian sphere. Laplage em Revista (International). 2021. Vol.7. N. 3B. P.125-138